

Državni svet in Združenje Frank

Ljubljana, 4. marca 2019

EVROPSKI POGLED NA SISTEMSKE REŠITVE PROBLEMATIKE CHF KREDITOV

dr. Ciril Počič

PREGLED VSEBINE

ČLANEK ZA DNEVNIK, ANALIZA ZA ČG (CITATI S HRVAŠKE IN ČG), SODBE ESČP

- ✖ 1- sončni dan (državni svet in zbornik), 2-citati, ki kažejo usodo zakonskega urejanja, 3- citati iz prvih sodb ESČP, OM glede zasega dokumentov ECB in Timmermans
- ✖ Toksičen kredit
- ✖ Kako se počutijo kreditorejmalci: kot ubogi, predvsem pa prepuščeni sami sebi
- ✖ In kako se počutijo danes: upanje. Tudi če zakona ne bo, poglejte iskre v očeh, ki se vsakodnevno srečujejo z ljudmi na robu prepada ali čez rob (od razpadov družin, izgube edinega prebivališča do posamičnih samomorov)
- ✖ Kako je to upanje povezano z predlagom zakona o rekonverziji
- ✖ To kar je danes za kreditorejmalce in njihovo združenje storil predsednik DS, je dr Kiss storil za njih na evropski ravni (slika zbornikak in zbornik v živo).
- ✖ Škoda da danes ni med nami nasprotnikov dvodomnosti, ki je posebej velik del DZ miži in si zatiska ušesa?
- ✖ Madžarska izkušnja je bila predstavljena
- ✖ Poglejmo Hrvaško in Črno Goro
- ✖ Več je razlogov, da se ne morem strinjati s tistimi, ki pravijo naj gledamo samo na zahod. Zakaj ne?
- ✖ Slovenija je v EU. Saj sta tudi Madžarska in Hrvaška.
- ✖ Slovenija je v evro območju? Je zato devizna klavzula manj ali bolj sprejemljiva?
- ✖ Kdo je pripravljaj zakon na Hrvaškem – finančno ministrstvo, kdo v ČG – poslanci
- ✖ Kaj sta rekli hrvaško in črnogorsko ustavno sodišče
- ✖ Primerjava naše ustavne ureditve s Hrvaško in črnogorsko
- ✖ Citati iz odločb US H in Čg, hrvaške centralne banke, ESČP
- ✖ Upanje zbujajo tudi prve sodb ESČP, ki so zavrgle pritožbe bank. Poglejmo formulacije, ki so velika pomena za takrat, ko bo združenje bank poskušalo izpodbijati slovenski zakon o rekonverziji. Sklicevanje na pravico do lastnine. Ali ni to najprej pravica vsakega posameznika ? Sklicevanje na človekove pravice v pritožbah bank na ESČP je drzno dejanje
- ✖ Internacionalizacija je pomembna (dr. Kiss tudi z vidika odločanja ESČP)
- ✖ Naša ustava: socialna država, socialna funkcija lastnine, pravica do lastnine, človekovo dostojanstvo, načelo sorazmernosti. Nikjer ni videti načela grabežljivega kapitalizma
- ✖ Timmermans: bo res EK tožila Slovenijo in s tem preprečila tisto, kar terja od držav članic, ko gre za evropske finance? Citat iz sodb SEU
- ✖ Takšno enotnost bi si želeli pri frankih
- ✖ Nova vlada, nova koalicijski sporzum, nov PV, nov minister, pa sklicevanje na to, da so že povedali (iz kabineta Vlade eno z ministrstva za finance nekaj povsem nasprotnega
- ✖ Sklepni stavek:
- ✖ **To kar je danes storil DS bo šlo v anale najbolj pogumnih dejanje in dosežek dvodomnosti, tudi če ne bomo uspešni in zakon ne bo zahledal luči sveta, morda še bolj**

KAKŠEN DAN ZA KREDITOJEMALCE V CHF

- ✘ Po nešteto lažnih obljubah danes nekaj oprijemljivega: prizadevanja Združenja Frank podpira Državni svet. Odkrito in javno.
- ✘ Kje so danes nasprotniki dvodomnosti, da bi opazovali kako drugi dom prehiteva prvega, DZ, ki že dolge mesece stopica na mestu. In Vlado, v kateri se vsi, ki so doslej blokirali zakonski poseg, pretvarjajo, da niso nastopili nova vlada, koalicija, koalicijski sporazum in nova predsednik vlade in finančni minister.
- ✘ Na ministrstvu za finance pravijo, da ni potreben noben pogovor Združenjem Frank, da je bilo vse že povedano v prejšnjem mandatu, v katerem so izdatno podpirali zgolj interese bank. Tudi opozorilo, da se utegne to hudo maščevati državi in njenim financam, ni nič pomagalo ...
- ✘ Danes je predsednik DS Alojz Kovšca opozoril slovensko politiko in javnost na krivice in trpljenje kreditojemalcev.

Z B O R N I K

- ✖ Glede na to, da se bo zgodba slej ko prej končala na mednarodnih sodiščih pa je posebej pomembno tudi opozarjanje mednarodne javnosti, kjer je odločilen korak naredil profesor Zoltan Kiss z izdajo zbornika o kreditih v CHF. Hvala v imenu vseh, ki širom Evrope trpijo kot prevarani kreditorejmalci.
- ✖ V njem je angleščini in nemščini objavljen tudi Memorandum, ki sva ga oblikovala z dr. Boštjanom M. Zupančičem in ki opozarja na to, da so krediti v CHF toksični bančni produkt, ki je prizadel 16.000 kreditorejmalcev in njihovih družin.

ZDRUŽENJE FRANK

Dnašnji dan je velik tudi zato, ker je Združenje Frank, v katerem so že nekajkrat bili na robu obupa zaradi ignorance odgovornih in aktivne podpore sramotnemu ravnanju bank z kreditojemalci, zlasti med nami, pravniki.

DEVIZAHITEL?

TANULMÁNYOK, ESSZÉK, VITAIRATOK
A „SPECIÁLIS BANKI TERMÉK”-RŐL

ZAMISEL ZAKONA O REKONVERZIJI

- ✘ Zakonsko urejena rekonverzija kreditov v CHF je nujna, ker banke in njihovo združenje ne pristajajo na nobene kompromise.
- ✘ Prednost zakona je, da ohranja pri življenju kreditno razmerje, s tem, da kredit preoblikuje v evrski in s tem na novo, pravičneje uredi razmerje med interesi kreditojemlcev, bank in javnimi interesi.
- ✘ Preden pogledamo, kaj se dogaja v državah, ki so sprejele zakon, naj povem, da se ne strinjam s tistimi, ki pravijo, da se moramo za primeri dobre prakse ozirati samo proti zahodu.
- ✘ V Sliveniji je naravnost izdajalsko, izdajalsko do evra, razglašati, da so stabilni samo krediti v CHF.
- ✘ ECB res ne nasprotuje sprejemu zakona na način, kot so to pričakovali banke, vendar bi po mojem mnenju morala biti ta banka prva, ki bi spodbujala zaupanje v evro in nasprotovala poskusom, da se namesto te valute kot element stabilnosti vsiljuje CHF. Predlagam Združenju Frank, da v posebnem pismu opozori ECB na ta vidik zadeve.
- ✘ Pa pogledjmo na Madžarsko, Hrvaško, Črno Goro in usodo njihovih zakonov.

HRVAŠKA

- ✗ Hrvaški primer kaže, da je mogoče z interventnim zakonom določiti pravično razmerje med interesi potrošnikov, javnimi interesi in dolgoročnimi interesi bank.
- ✗ Hrvaška vlada, ki je zakon pripravila poudarja, da je njen namen zagotoviti redno odplačevanje kreditov na način, ki ne vodi do podrejenega položaja potrošnikov ali celo do t. i. **dolžniškega suženjstva**, s čimer so mišljeni potrošniki, ki so po dolгих letih rednega odplačevanja dolžni v EUR več kot je znašal kredit, ki so ga dobili. To je po mnenju takratne hrvaške vlade bilo globoko nepravično in nehumano.
- ✗ Hrvaška centralna banka je pozneje ocenila, da so se zakonske rešitve med drugim okrepile hrvaški bančni sistem in stabilizirale tržišče potrošniških kreditov.

USTAVNO SODIŠČE HRVAŠKE

- ✘ US je zavrglo pobude bank za oceno ustavnosti zakona in se pri tem sklicevalo na to, da je Hrvaška po ustavi socialna država, ki ima pozitivno obveznost spodbujati gospodarski napredek in socialno blaginjo svojih prebivalcev. Zveni prepričljivo!
- ✘ US je ocenilo, da je uporaba valutne klavzule v CHF povzročila siromašenje in izrazito inferiornost kreditorejmalcev.
- ✘ Po mnenju US zakon ni ogrozil dobičkov bank, ki bi nastali zaradi trgovanja v CHF in ni finančno obremenil bank v takšni meri, da bi to lahko šteli za ogrožujoče.

ČRNA GORA

- ✘ V ČG so zakon vložili poslanci in ga sprejeli soglasno. Z njim so zagotovili rekonverzijo vseh kreditov v evrske, torej širše kot na Hrvaškem.
- ✘ Na ta način se zmanjšujejo dobički bank do ravni, ki je bila običajna za evrske kredite, kreditojemalcem pa se vrne vrednost izrednih dobičkov, ki jih je banka dobila zaradi spremembe vrednosti CHF.
- ✘ Zakon izhaja od tega, da v ČG stabilnost kreditov zagotavlja evro kot nacionalna valuta ČG.

Hoće li Crna Gora moći zadržati euro do ulaska u Uniju?

USTAVNO SODIŠČE ČRNE GORE

- ✗ US je zavrglo pobude bank in opozorilo, da je prišlo do sklepanja kreditnih pogodb v posebnih razmerah in da je vodilo do katastrofalnih posledic za kreditojemalce in njihove družine.
- ✗ Na te posledice so poslance in širšo javnost opozorili bančni varuh in parlamentarna preiskava.
- ✗ US izhaja od določb črnogorske ustave o tem, da gre za državlčljansko, demokratično, ekološko **državo socialne pravičnosti**, ki je utemeljena na vladavini prava. Država je dolžna varovati človekove pravice in zagotavljati varstvo potrošnikov ter preprečevati sleherno diskriminacijo.
- ✗ US opozarja tudi na to, da pravice, na katere se sklicujejo banke, niso absolutne in jih je mogoče omejevati tako, da ni prizadeto načelo sorazmernosti.

ESČP

- ✘ Naj spomnim na napoved, ki sva jo dala z nekdanjim evropskim sodnikom dr. Boštjanom M. Zupančičem, da utegne biti Slovenija obsojena (s pilotno sodbo) zaradi kršitve pravic kreditorejmalcev in bo tako za grehe (pretežno tujih) bank odgovarjala slovenska država, plačali pa davkoplačevalci.
- ✘ Zato nestrpno čakamo na odmev, ki ga bosta na ESČP doživela hrvaški in črnogorski zakon.
- ✘ Nekaj nam o tem pove zavrženje pritožbe petih madžarskih bank, ki so izpodbijale zakonske interventne ukrepe.

ESČP

- ✘ Ni bilo težko uganiti, da bo ESČP opozorilo banke, da so konvencijske pravice namenjene predvsem človeku kot posamezniku in v ožji meri tudi pravnim osebam, kadar ne izvršujejo javnih pooblastil.
- ✘ V zadevi *Merkantil Car Zrt. v. Hungary* je ESČP soglasno v sedemčlanskem senatu sprejelo odločitev, da se zavrže (*declares the applications inadmissible*) pritožba petih bank s sedežem v Budimpešti. Banke niso bile uspešne pred rednimi sodišči in pred Ustavnim sodiščem Madžarske zato so tožile državo pred ESČP v Strasbourgu.

ESČP

- ✘ Po oceni ESČP, tega najuglednejšega mednarodnega sodišča za varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin, ni prišlo do kršitve načela retroaktivnosti (enako je že prej ugotovilo ustavno sodišče), niti načel pravne države. Poleg tega se ESČP sklicuje na **prosto polje svobodne presoje države (*margin of appreciation*)** in na načelo subsidiarnosti, kar je postalo sestavina preambule k EKČP (na podlagi 1. člena Protokola 15).
- ✘ Morda največjo vrednost pa ima stavek ob koncu obrazložitve sodbe, po katerem je predvsem zakonodajalec dolžan skrbeti za usklajeno upoštevanje interesov potrošnikov, bank in nacionalnega gospodarstva, ki je bilo v krizi: ***“The Court considers that it was primarily for the legislator to balance all the interests at stake, including those of consumers, banks and the national economy, and in doing so it had to be allowed some discretion.”***

SKLEP

- ✖ Ni težko ugotoviti, da so se tisti, ki so predlagali zakonsko intervenco na Madžarskem, na Hrvaškem in v Črni Gori ter ustavni in evropski sodniki, ki so ocenjevali ustavnost zakonov, sklicevali na ista ustavna načela kot jih pozna naša ustava.

To so socialna država, človekovo dostojanstvo, skrb za pravno in socialno varnost, pravica do zasebne lastnine, socialna funkcija lastnine, načelo sorazmernosti.

Upam si napovedati, da bodo enako usodo na ESČP doživele pritožbe bank, če bodo še naprej izpodbijale zakone o rekonverziji na Hrvaškem, v Črni Gori in v Sloveniji.